

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKAN-
DE nr 7/1989-90 med anledning av ltl
Barbro Sundbacks hemställningsmotion
till landskapsstyrelsen om en utredning
angående omfattningen av läs- och
skrivsvårigheter bland vuxna.

Landstinget har den 18 december 1989 inbegärt kulturutskottets yttrande över motionen. Utskottet, som i ärendet hört skolinspektören Jan-Erik Åkerfelt, verksamhetsledaren för Folkhälsan Bror Gammals och specialläraren Ann-Christina Kjeldsen, får med anledning härav anföra följande.

I motionen sägs att det i våra välfärdssamhällen finns många vuxna med läs- och skrivsvårigheter samtidigt som övergången till ett service- och informationssamhälle har medfört att förmåga att formulera sig i skrift och tillgodogöra sig text blivit alltmer oundgänglig. Motionären föreslår därför en utredning angående omfattningen av läs- och skrivsvårigheter bland vuxna samt vilka utbildningsåtgärder som bör vidtas i syfte att hjälpa vuxna med detta handikapp.

Utskottet har erfarit att läs- och skrivsvårigheter är vanligt förekommande bland många vuxna. Utredningar har gjorts som påvisar att ca 10 procent av befolkningen har läs- och skrivsvårigheter. Läs- och skrivfärdigheter är i dagens samhälle en förutsättning för att vi skall kunna förstå och påverka den verklighet vi lever i. De som drabbas av detta handikapp uppfattas ofta som obegåvade av omgivningen, trots att brister i läs- och skrivfärdigheter inte beror på otillräcklig intelligens. Störningen beror på bristande uppfattningsförmåga och är ofta ärftligt betingad.

Utskottet anser att det är ytterst angeläget att de läs- och skrivhandikappade får hjälp och stöd, vilket kan ske dels genom att möjligheter att erhålla undervisning finns och dels genom att få till stånd en attitydförändring så att förståelsen för och kunskapen om detta handikapp ökar.

Utskottet har erfarit att det sedan våren 1988 i Folkhälsans regi bedrivs enskilda kurser för vuxna med läs- och skrivsvårigheter. I medeltal har det varit 10 elever per kurs som en gång i veckan deltagit i den individuella undervisningen. Möjligheter till gruppundervisning saknas ännu på Åland. Utskottet konstaterar dock att det finns möjligheter att i medborgarinstitutets regi anordna sådan undervisning.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att det i landskapet finns en medvetenhet om dessa problem och att undervisning redan bedrivs för vuxna med detta handikapp. Enligt utskottets mening är det med tanke på det ovannämnda inte motiverat med en utredning angående omfattningen av läs- och skrivsvårigheter bland vuxna. Utskottet anser att åtgärderna i första hand bör inriktas på vad som ytterligare kan göras för att utveckla undervisningen och förbättra informationen om detta handikapp.

Ordföranden Barbro Sundback har inte omfattat utskottets åsikt utan har till betänkandet fogat skriftlig reservation.

Utskottet har med stöd av 23 § 4 mom. arbetsordningen utsett viceordföranden Sigvard Nordberg att presentera betänkandet.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte förkasta hemställningsmotion nr 19/1989-90.

Mariehamn den 22 mars 1990

På kulturutskottets vägnar:

Barbro Sundback
ordförande

Carina Strand
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Barbro Sundback, viceordföranden Nordberg samt ledamöterna Fagerholm, Lindeman och Öberg.

R E S E R V A T I O N

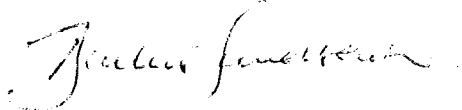
Undertecknad reserverar sig mot utskottsmajoritetens beslut att förkasta denna motion. Mot bakgrund av det som framkommit under utskottsbehandlingen borde motionen ha godkänts. Landskapsstyrelsens utbildningsavdelning har inte detta "dolda" handikapp under kontroll. Trots att utbildningsavdelningen enligt lag skall tillgodose fackskolelevernas behov av specialundervisning så har inget gjorts för att systematiskt följa upp behovet. Inte heller inom den fria bildningsverksamheten har vuxnas läs- och skrivsvårigheter beaktats.

Den verksamhet som bedrivs på frivillig bas inom Folkhälsan visar att behov av undervisning finns. Folkhälsans verksamhet bedrivs som en pionjärsinsats och syftar inte till något heltäckande ansvar för att hjälpa läs- och skrivhandikappade.

Eftersom allt tyder på att läs- och skrivsvårigheter också i framtiden kommer att kräva kontinuerlig uppföljning är det på sin plats att landstiget klart och tydligt ger landskapsstyrelsen i uppdrag att ansvara också för detta. Förkastandet av motionen innebär osäkerhet om vem som skall tillse att de resurser som behövs skapas i tillräcklig omfattning och på ett planerligt sätt. Trots en positiv inställning kan Folkhälsan inte förväntas ta hela ansvaret i denna angelägenhet.

Ett godkännande av motionen skulle ha klargjort vem som skall utreda behovet av stöd och hur det skall erbjudas de medborgare som är i behov av undervisning i läsning och skrivning. Målet för verksamheten borde enligt en av de sakkunniga vara att upprätta 1) rådgivande arbete 2) enskild undervisning och vid behov 3) gruppundervisning. Ett avslag av motionen innebär att utvecklingen inom detta område försenas till skada för många medmänniskor.

Mariehamn den 30 mars 1990

Barbro Sundback